

L.dz 271/07

Warszawa, 05.11.2007 rok

ZAŚWIADCZENIE LEKARSKIE

Dominika Krupa, urodzona 28.01.2002 roku, zamieszkała w Lublinie, [REDACTED], była konsultowana w Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej „Scolar” w dniach 29. września 2007 roku oraz 09, 29. października 2007 roku.

Dziewczynkę konsultowano z powodu zaburzeń rozwoju.

Na podstawie wywiadu z tatą, obserwacji dziecka (obserwacja z udziałem dwóch psychologów i psychiatry) aktualnie rozpoznano:

Całościowe zaburzenia rozwojowe (F 84)

Zalecenia:

- Stała opieka psychologiczna, pedagogiczna, logopedyczna, psychiatryczna w celu stymulacji i monitorowania rozwoju dziecka.
- Wymaga stałej opieki pediatrycznej.
- Terapia integracji sensorycznej.

Proponujemy:

- 1 indywidualny program terapeutyczny dla dzieci z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi (ABA, program stymulacji sensorycznej).
- 2 metodę ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne,
- 3 program C. Sutton.

Wskazane są dla dziecka zajęcia terapeutyczne i edukacyjne w grupie integracyjnej.

Dziecko jest pod stałą opieką lekarza neurologa, okulisty, otolaryngologa, nefrologa.

psycholog

PSYCHOLOG
mgr Agnieszka Lucjanek

psycholog

J. Gofwin

lekarz psychiatra

Ewa Urbanowicz

Ewa Urbanowicz
specjalista psychiatrii
dzieci i młodzieży
Nr ZUS 9044824

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1 Wykaz całościowych zaburzeń rozwoju według Międzynarodowej Klasyfikacji ICD-10, pozycja F84

F84.0 Autyzm dziecięcy -

obejmuje: autyzm
autyzm wieku dziecięcego
psychozę dziecięcą
zespół Kannerera

F84.1 Autyzm atypowy -

obejmuje: atypową psychozę dziecięcą
upośledzenie umysłowe z cechami
autystycznymi

F84.2 Zespół Retta

F84.3 Inne dziecięce zaburzenia dezintegracyjne

F84.4 Zaburzenie hiperkinetyczne z towarzyszącym upośledzeniem umysłowym i ruchami stereotypowymi

F84.5 Zespół Aspergera

obejmuje: psychopatię autystyczną
schizoidalne zaburzenie dziecięce

F84.8 Inne całościowe zaburzenia rozwojowe

F84.9 Całościowe zaburzenia rozwojowe, nie określone

26.11.2007 r., Warszawa

Dominika Krupa

Ur.28.01.2002 r.

Zam. [REDACTED]

Lublin

Diagnoza oparta na analizie danych z wywiadu z ojcem dziecka (2 godz.), przedstawionej dokumentacji, dwóch godzinnych obserwacjach dziecka w poradni, analizie przedstawionego przez rodziców materiału video. W diagnozie brały udział: psychiatra Ewa Urbanowicz, psycholog: Agnieszka Łucjanek, Justyna Gołwin .

Wszystkie wizyty odbyły się na przełomie września i listopada 2007 r.

Rozpoznanie:

Całościowe zaburzenia rozwojowe (F 84)

Dane ogólne:

Dziewczynka urodzona z ciąży I. Wywiad ciążowy i okołoporodowy obciążony (krwawienia, odejście wód płodowych w 25 tyg., ciąża podtrzymywana)

Poród w 30 tyg. ciąży (cesarskie cięcie z powodu przedwczesnego odklejenia łożyska).

W 1 min.7pkt. w skali Apgar.

Waga urodzeniowa 1230 g. / długość dziecka 39 cm. / obwód głowy 37 cm.

Pobyt w Oddziale Intensywnej Terapii Noworodka od 28.01.02 r. do 27.03.2002 r.

Z powodu niewydolności wydechowej zastosowano w okresie noworodkowym respiratoterapię (15 dni). Dziewczynka leczona z powodu posocznicy z niewydolnością wielonarządową. Po porodzie stwierdzono retinopatię (ROP). Obecnie dziewczynka nosi okulary (oczopląs, astygmatyzm, osłabienie widzenia)

W wykonanym MR głowy stwierdzono zmiany poniedotleniowe z okresu okołoporodowego.

W 9 m.ż. rozpoznano niedosłuch obu uszu, Dziewczynka aparatuowana od 11 m.ż.

Do 2,5 r.ż. opieka nefrologa (niewydolność nerek)

Rozwój psychoruchowy:

Siadanie 12 m.ż / bez etapu pełzania / raczkowanie 14 m.ż / chodzenie 22 m.ż. Stwierdzono obniżone napięcie mięśniowe. Po 1 r.ż. dziewczynka rehabilitowana pod opieką neurologa.

Od 2 lat Dominika uczęszcza na zajęcia w Przedszkolu integracyjnym. Obecnie jest w

grupie starszaków (4 godz. 5 dni w tygodniu). W przedszkolu dziewczynka bierze udział w zajęciach indywidualnych z logopedą, pedagogiem specjalnym i rehabilitantem ruchowym (po 0,5 h. tyg.)

Zajęcia dodatkowe:

Od 2006 r. Studio Działań Plastycznych K2 w Lublinie (SI – 1 h.tyg. / muzykoterapia – 1 h. tyg./ plastyka 0,5 h. tyg./ zajęcia z psychologiem 0,5 h. tyg./ pedagogiem specjalnym. Zajęcia odbywają się 3x tyg.

Centrum Twórczego Rozwoju Dziecka Kleks w Warszawie. W 2006 roku Dominika brała udział w dwóch turnusach rehabilitacyjnych (zajęcia indywidualne i grupowe, każdy turnus trwał 12 dni)

Dominika uczestniczy ponadto w zajęciach z surdologopedią. (regularne spotkania od 1 r.ż)

Po wizycie w Instytucie Medycyny Holistycznej Vega Medica w Warszawie rodzice wprowadzili dietę bezcukrową, bezmleczną, bezglutenową, a także wykluczyli drożdże. Dominika otrzymuje również suplementy.

Z obserwacji rodziców wynika, że dziewczynka po tygodniu od wprowadzeniu diety zaczęła próbować nowe potrawy.

W przeprowadzonym badaniu psychologicznym (ocena Skalą Litera) stwierdzono nieharmonijny rozwój poszczególnych umiejętności, poziom inteligencji na pograniczu normy.

Najbardziej niepokojące zachowania dziecka to wg rodziców: wybiórcze reakcje na komunikaty / autoagresja (drapanie się po twarzy, uderzanie po głowie, gryzienie palców rąk i stóp, wkładanie pięści do buzi) / strach przed nowymi miejscami / problemy z koncentracją / nadruchliwość.

Z obserwacji rodziców wynika, że od czasu wycięcia migdałka (2006 r.) dziewczynka jest labilna emocjonalnie – denerwuje się z błażych powodów, czasem płacze bez wyraźnej przyczyny.

Trening czystości: dziewczynka pieluchowana do 3,5 r.ż. obecnie sygnalizuje potrzeby gestem. Zdarza jej się zmoczyć, lub zabrudzić.

Potrafi jeść samodzielnie, ale lubi być karmiona. Rozbiera się i ubiera z niewielką pomocą dorosłego.

Rodzina pełna. Obecnie mama dziewczynki w ciąży.

Obszary funkcjonowania dziecka istotne dla diagnozy:

➤ Wykorzystanie kontaktu wzrokowego, wyrazu twarzy, postawy ciała i gestów do odpowiedniego regulowania interakcji społecznych

Dane z wywiadu:

- Ulotny kontakt wzrokowy z rodzicami i osobami towarzyszącymi do 3,5 r.ż. Obecnie częściej nawiązuje kontakt wzrokowy. Częściej spogląda spontanicznie, niż na prośbę. W sytuacjach konfliktowych unika kontaktu wzrokowego.
- Ekspresja emocji nie zawsze adekwatna - śmieje się, gdy się cieszy / rozdrażniona drapie się po twarzy, gryzie palce, uderza się ręką o głowę, wkłada pięść do buzi / płacze łzami, gdy odczuwa ból np. gdy się uderzy, gdy się przestraszy / krzyczy, drży, wycofuje się, gdy się boi.
- wskazuje preżądajaco i preinformująco
- nie kiwa głową na „tak”, przeczy głową na „nie”
- Od 2,5 r.ż. używa ręki dorosłego.
- Zaczyna używać prostych gestów z języka migowego.

Dane z obserwacji:

- Ulotny kontakt wzrokowy. Czasem spogląda na osoby badające, ale bez wymiany emocjonalnej. Często przechodzi obok osoby bardzo blisko bez kontaktu wzrokowego.
- Używa ręki dorosłego bez kontaktu wzrokowego.
- Patrzy na tatę, gdy coś chce powiedzieć.
- Podchodzi do osób badających i daje przedmioty bez kontaktu wzrokowego, bez wymiany, nie czeka na reakcję osoby.
- Zmotywowana wskazuje dwa razy paluszkami. Poza tym pokazuje preżądajaco całą dłonią. Ciągnie tatę za rękę, Wchodzi mu na rękę, aby dostać się do półki – nie patrzy przy tym na Niego.
- Wielokrotnie nie reaguje na imię / na komunikaty.
- Nie wskazuje w książeczce.
- Naśladuje gest taty, gdy tato pokazuje w języku migowym „piesek”

- Nie kiwa głową na „tak”
- Spontanicznie raz używa gestu „pić” (przykłada rękę do buzi)
- Błada mimika
- Czasem spogląda na tatę, ale na chwilę. Odchodzi od taty i kilka razy zapatruje się w okno. Nie reaguje na komunikaty.

➤ **Kontakt z rówieśnikami**

Dane z wywiadu:

- Obserwuje dzieci, próbuje inicjować zabawę, ale nie umie jej kontynuować. Lubi wspólnie z dziećmi zabawy ruchowe / naśladowanie. Dzieci często unikają z nią kontaktu, wg taty boją się, że Dominika im coś zepsuje. Dziewczynka bardzo przeżywa takie sytuacje, jest rozżalona.

➤ **Sposób reagowania na emocje innych osób, modulacja zachowania odpowiednia do społecznego kontekstu:**

Dane z wywiadu:

- Reaguje wybiórczo na polecenia, komunikaty.
- Czasem nie moduluje zachowania, mimo wskazówek ze strony rodziców. (zazwyczaj wskazówkę trzeba powtórzyć kilka razy i wesprzeć gestem)
- Wrażliwa na pochwały, brawa.
- Często złości się w reakcji na zakaz, w sytuacji porażki.
- W 1,5 r.ż. uderzała głową w szczebelki łóżka bez wyraźnej przyczyny.
- Śmieje się, przytula, całuje gdy rodzice przychodzą po nią do przedszkola, podczas ulubionych aktywności.
- Przytula się do bliskich, całuje. Często wita się tak z obcymi. Pozwala się przytulać.
- Boi się nowych miejsc, nieprzewidywalnych sytuacji.
- Dociska, klepie osoby. Bez wycucia siły (rodzice zwracają uwagę na zaburzenia czucia)

Dane z obserwacji:

- Płacze po wejściu do poradni. Uspokaja się w sali z zabawkami. Przy drugiej

obserwacji wchodzi spokojnie.

- Wybiórczo reaguje na komunikaty / na imię. Reaguje na proste komunikaty poparte gestem – często po powtórzeniu.
- Gdy nie może przejechać obok terapeutki (jest zbyt mało miejsca) porzuca osiołka, na którym jedzie i odchodzi.
- Sprząta zabawki po zmotywowaniu. Terapeuta chowa rybkę, która jej się spodobała. Gdy odbiera swoją nagrodę odchodzi od taty i terapeutki. Leżąc tyłem cicho cmoka.
- Sporadycznie powtarza zamodelowane ruchy np. ruch do „mniam mniam”
- Brak współpracy podczas zabaw. Dziewczynka koncentruje się na chwilę, po czym odchodzi, porzuca aktywność i zajmuje się czymś innym. Można ją włączyć głównie w zabawy stymulacyjne np. rzucanie woreczków do kosza, rzucanie piłką do kręgli / lub cyferki (układa przez chwilę)
- Zatrzymuje się na jednej aktywności np. wykładanie kolejnych rzeczy z pudełka. Trudno w międzyczasie zaproponować inną aktywność. dziewczynka powtórzyła kilka razy ten sam schemat np. oglądanie przedmiotów z pudła, lub przerzuca szybko uwagę.
- Bardziej zainteresowana rozwijaniem dywanika, niż wymianą (jeżdżenie po nim autami z terapeutką)
- Uśmiecha się (ale bez wyraźnej reakcji), gdy tato otula ją uszami pieska, na którym leży.
- Przez chwilę uśmiecha się przy zabawie „a kuku”, ale zaraz odchodzi.
- Śmieje się w nietypowych momentach np. przy rozwijaniu dywanika. Śmiech wywołują głównie zabawy stymulacyjne.
- Nie przytula się spontanicznie do taty. Podchodzi, gdy coś chce np. zabawkę.

➤ **Przejawy spontanicznej potrzeby dzielenia z innymi osobami radości, zainteresowań, osiągnięć:**

Dane z wywiadu:

- Obserwuje dzieci. Podchodzi, ale ma trudność z podtrzymaniem zabawy. Naśladuje dzieci podczas zabaw
- Ogląda książki sama, nie pozwala rodzicom czytać książeczki. Oglądanie odbywa się na jej zasadach.

- Lubi naśladować ruchy rodziców. Lubi patrzeć na zabawę rodziców. Potem ją powtarza.
- Szuka kontaktu, gdy rodzic jest na nią zły.
- Obserwuje osobę płaczącą, czasem próbuje pocieszyć.
- Cieszy się, gdy rodzice po nią przychodzą. Lubi się przytulać.

Dane z obserwacji:

- Nie podaje tacie zabawek / nie zaprasza spontanicznie do zabawy
- Nie prosi o pomoc. Gdy coś jej się nie udaje odchodzi.
- Gdy terapeuta przyłącza się do oglądania książeczki, Dominika odchodzi.
Podobnie, gdy tato przyłącza się do rysowania, dziewczynka porzuca aktywność. wraca do niej sama, gdy może rysować na swoich zasadach.
- Dziewczynka jest bardziej skoncentrowana na przedmiotach, niż osobach w sali.

➤ **Mowa (rozwój języka mówionego, inicjatywa i wytrwałość w podejmowaniu wymiany konwersacyjnej):**

Dane z wywiadu:

- Głuchenie 3/4 m.ż / gaworzenie po 11 m.ż (po aparowaniu) / pierwsze słowa ok. 3 r.ż: „bach” „nie ma”, „amen” mówiła w od 3 do 4 r.ż. potem przestała.
- Wypowiadane słowa, sylaby: „mama”, „da” (daj), „Am” (jeść), aa (tata)
- Łączy sylaby (zlepki sylab bez znaczenia)

Dane z obserwacji:

- Pojedyncze wokalizacje „iii”
- „aa” przy bujaniu lali / „Ne” na znak protestu
- „Mamama” - nieznacząco.
- Wokalizacje o zmiennej modulacji.

➤ **Zabawa**

Dane z wywiadu:

- Ulubione zabawy Przed 2 r.ż.: puszczanie auta / obserwowanie rodziców podczas budowy mostu i puszczanie pod nim auta.
- Ulubione zabawy: przeglądanie w lustrze (często robi przy tym pozy, naśladuje

podpatrzone ruchy) / zabawy ruchowe / huśtanie w kocu / zabawy stymulacyjne np. obserwowanie ruchomych kuleczek w kolejce / odgrywanie scenek z lalą, misiem. Są to zabawy wyuczone, powtarzane po zamodelowaniu / malowanie rękami / zabawa ciastoliną / wycinanie, naklejanie / zabawy na placu zabaw np. zjeżdżalnie / kąpie w basenie, w wannie.

- Rozrzuca klocki i patrzy na nie. Nie buduje.
- Zabawy tematyczne – tylko wyuczone proste zabawy np. karmienie misia.
- Nie słucha czytanych bajek
- Ogląda na video wybrane bajki. Zwykle są to okresy oglądania tej samej bajki (około tygodnia) z postacią, której maskotkę dostała od rodziców. Lubi naśladować sytuacje z bajek, często przy tym przegląda się w lustrze.

Dane z obserwacji:

- Zabawa skoncentrowana na stymulacji. Dziewczynka powraca wielokrotnie podczas obydwóch obserwacji do wyciągania kolejnych małych rzeczy z pudła. Ogląda je z bliska. Rusza drzwiczkami małych szafek (mebelki do domku z lalkami). Nie używa ich jednak do zabawy, nie inicjuje zabawy w domku. Ustawia mebelki pokierowana przez tatę.
- Zachęcona jedzie na osiołku, buja się na nim / rzuca woreczki do kosza (z pomocą), rzuca piłką w kręgle (z pomocą)
- Buja lalę, wozi w wózku, karmi ją / kładzie ludzika na łóżec. Poza tymi próbami brak zabawy funkcjonalnej.
- Zaproszona przez terapeutę dopasowuje cyferki w układance.
- Kilkakrotnie wchodzi do tunelu. Podskakuje przed nim leżąc na brzuchu.
- Protestuje, gdy terapeuta włącza odgłosy zwierząt w farmie. Po odejściu terapeuty sama włącza odgłosy.
- Odkłada kolejne klocki – nie buduje
- Rysuje koła z pomocą.

➤ **Ograniczone, powtarzające się wzorce zachowania, zainteresowań i aktywności:**

Dane z wywiadu:

- Lubi stałe trasy. Wg taty ze względu na dużą ilość badań, w których uczestniczyła boi się nowych tras.

Dane z obserwacji:

- Ekscytując się czymś podskakuje na sztywnych nóżkach, podobnie zachowuje się stojąc na czworaka, podskakuje na brzuchu. Usztywnia przy tym ciało, wykrzywia buzię.

➤ **Przejawy możliwych zaburzeń sensorycznych:**

- Lubi silny dotyk
- Gryzie dłonie, wkłada dłoń do buzi
- Obgryza paznokcie u rąk i stóp
- Klepie się po głowie
- Drapie się po buzi
- Liże przedmioty
- Gryzie twarde przedmioty
- Przykłada ucho do wibrujących przedmiotów
- Lubi drzeć i gnieść papier
- Rozrzuca klocki i patrzy na to
- Przybiera dziwne pozy
- Pije i je rzeczy niejadalne
- Wszystko bierze do ust
- Ma doskonałą pamięć wzrokową
- Dużo podskakuje

Obserwacja

- Oblizuje się
- Bierze do buzi zabawki
- Podskakuje
- Ogląda małe przedmioty z bliska. Manipuluje nimi
- Niepewna grawitacyjnie.
- Zapatruje się w okno, w ścianę.
- Patrzy na ruch klocków, które wyrzuca.

❖ **Załączone video:**

Przed 2 r.ż.

- Śmieje się przy podrzucaniu w nosidełku (nosidełko na plecach taty)
- Patrzy na zabawkę dziecka, które siedzi naprzeciwko niej, spogląda na dziecko

2,3 r.ż

- Robi gest „buzi” (rączka do ust) i bije brawo
- Przesyła tacie całuska na prośbę, uśmiecha się
- Pokazuje siebie na prośbę (całą rączką ruch w kierunku klatki piersiowej)
- Uderza trzepaczką w twardą powierzchnię, rusza przy tym głową i rękami (ruchy stereotypowe)
- Buduje wieżę po zamodelowaniu przez terapeutę, rozrzuca ją i wokalizuje, pokrzykując schodzi z krzesła
- Buja misia na prośbę / patrzy, jak terapeutka całuje misia i naśladuje ten ruch
- Wodzi paluszkiem po fakturze na kartce na prośbę
- Podczas rysowania obserwuje dziewczynkę obok. Biję brawo i patrzy na osoby towarzyszące. Domaga się po każdej narysowanej kresce bicia brawa.

2,5 r.ż

- Wykonuje proste ruchy przy lustrze i obserwuje to w lustrze
- Rzuca za siebie klocki i wokalizuje. Brak funkcjonalnej zabawy klockami.

2,7 r.ż

- Siedzi tyłem do mamy, ogląda obrazki, całuje je, wokalizuje i mówi „mamama” przy każdym obrazku
- Rozrzuca przedmioty i wokalizuje
- Skacze na łóżku / przy kanapie. Podnosi przy tym głowę i rusza nią. Ruch wyraźnie służy stymulacji.

3,6 r.ż

- (nad morzem) dokłada muszelkę we wskazane miejsce na piasku
- Zabawy przy lustrze (wykonuje ruchy i patrzy na nie w lustrze)
- (Wierszyki ilustrowane ruchem) siedzi naprzeciwko mamy i naśladuje jej ruchy, ale cały czas patrzy w lustro. Brak kontaktu wzrokowego z mamą. Bardziej jest skoncentrowana na odbiciu w lustrze.
- Puszczą auto po zjeździe. Obserwuje to w lustrze.
- Wykonuje stereotypowe ruchy (ruch rąk i głowy) wpatrując się w kręczone przez nią koło samochodu..
- Ogląda bajki (wg wywiadu okresowo te same) i powtarza ruchy z bajki.

Przedszkole:

- Siedzi w kole z dziećmi, trzyma za rękę siedzącego obok chłopca

- Patrzy na panią, która chodzi w środku koła. Wyciąga rączkę w stronę sznurka, który trzyma pani.
- Rysuje na dużej kartce z innymi dziećmi. Skoncentrowana na rysowaniu, nie patrzy na inne dzieci, nie obserwuje, co rysują inni.

Agnieszka Łucjanek

psycholog

PSYCHOLOG
mgr Agnieszka Łucjanek

